

Briselē, 2019. gada 26. jūnijā
(OR. en)

10592/19

ENER 392
CLIMA 196

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepr. dok. Nr.:	10264/19
Temats:	Secinājumi par energosistēmu nākotni enerģētikas savienībā, kuras ir izstrādātas tā, lai nodrošinātu enerģētikas pārkārtošanu un enerģētikas un klimata mērķu sasniegšanu līdz 2030. gadam un pēc tam – Padomes secinājumi (2019. gada 25. jūnijs)

Pielikumā ir pievienoti Padomes secinājumi par energosistēmu nākotni enerģētikas savienībā, kuras ir izstrādātas tā, lai nodrošinātu enerģētikas pārkārtošanu un enerģētikas un klimata mērķu sasniegšanu līdz 2030. gadam un pēc tam; secinājumi tika pieņemti 2019. gada 25. jūnija Transporta, telekomunikāciju un enerģētikas sanāksmē.

PADOMES SECINĀJUMI

par energosistēmu nākotni enerģētikas savienībā, kuras ir izstrādātas tā, lai nodrošinātu enerģētikas pārkārtošanu un enerģētikas un klimata mērķu sasniegšanu līdz 2030. gadam un pēc tam

Eiropas Savienības Padome:

1. ATGĀDINOT:

- 2018. gada 13. un 14. decembrī pieņemtos Eiropadomes secinājumus, īpaši aicinājumu turpināt strādāt pie elementiem, kas izklāstīti Komisijas paziņojumā "Tīru planētu – visiem!",
- 2019. gada 21. un 22. martā pieņemtos Eiropadomes secinājumus, kuros uzsvērts, cik svarīgi ir, lai ES līdz 2020. gadam nāktu klajā ar vērienīgu ilgtermiņa stratēģiju,
- 2019. gada 20. jūnijā pieņemtos Eiropadomes secinājumus, kuros ir izskatīts Eiropas Komisijas paziņojums par stratēģisku ilgtermiņa redzējumu par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku,
- tiesību aktu paketi "Tīru enerģiju ikvienam Eiropā", kura veido satvaru tam, kā īstenot Savienības 2030. gada klimata un enerģētikas mērķus attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu, pastiprinātu atjaunojamo energoresursu izmantošanu, energoefektivitātes uzlabojumiem un elektrotīklu starpsavienojumiem,
- 2018. gada 21. novembrī pieņemtos Padomes secinājumus par turpmāko ES rūpniecības politikas stratēģiju, kuros uzsvērts, ka ir svarīgi rūpniecības politiku iekļaut visās ES politikas jomās, tostarp enerģētikas politikā;

2. PIENĒMOT ZINĀŠANAI:

- Komisijas 2016. gada 16. februāra paziņojumu "ES siltumapgādes un aukstumapgādes stratēģija",
- Komisijas 2017. gada 23. novembra paziņojumu par Eiropas energotīklu nostiprināšanu,
- Komisijas 2019. gada 9. janvāra ziņojumu "Enerģijas cenas un izmaksas Eiropā",
- Komisijas 2019. gada 9. aprīļa ziņojumu "Ceturtais ziņojums par enerģētikas savienības stāvokli",
- Komisijas 2019. gada 3. aprīļa ieteikumu par kibernetiskās drošības enerģētikas nozarē;

3. ATZĪSTOT, ka enerģētikas savienībā ar tālredzīgu klimata politiku ir piecas savā starpā cieši saistītas un savstarpēji pastiprinošas šķautnes: enerģētiskā drošība, solidaritāte un uzticēšanās, pilnīgi integrēts Eiropas enerģijas tirgus, energoefektivitāte, kas palīdz iegrozīt pieprasījumu, ekonomikas dekarbonizācija, un pētniecība, inovācija un konkurence, un to, ka ir jānodrošina saskaņota stratēģija un līdzsvarota pieeja visām piecām šķautnēm, kā arī ATZĪSTOT, ka ir svarīgi integrēt visu nozaru politiku, lai atbalstītu enerģētikas un klimata mērķus, piegādes drošību un patērētāju piekļuvi enerģijai;

4. UZSVER, ka ir svarīgi, lai ES līdz 2020. gadam nāktu klajā ar vērienīgu ilgtermiņa stratēģiju, tiecoties uz klimatneitralitāti atbilstoši Parīzes nolīgumam, vienlaikus ņemot vērā dalībvalstu specifiku un Eiropas rūpniecības konkurētspēju, un ATZĪST, ka ir jāpastiprina globālie centieni cīņā ar klimata pārmaiņām, ņemot vērā jaunākās pieejamās zinātniskās atziņas, jo īpaši Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) īpašo ziņojumu par ietekmi, kāda ir globālajai sasilšanai par 1,5 °C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni;

5. UZSVER, ka ir vajadzīga enerģētikas pārkārtošana uz cenas ziņā pieejamu, drošu, konkurētspējīgu, aizsargātu un ilgtspējīgu energosistēmu un ka ir jāsasniedz enerģētikas un klimata mērķi līdz 2030. gadam un pēc tam, īpaši, attīstot savstarpēji savienotus, uzticamus un izmaksu ziņā efektīvus enerģētikas tīklus un modernizējot energosistēmu, ko panāktu ar inovatīvu tehnoloģiju veicināšanu, digitalizāciju un nozaru sasaisti un integrāciju, kā arī ATZĪST, ka labi funkcionējoši enerģijas tirgi ir nozīmīgi izmaksu ziņā efektīvai enerģijas pārkārtošanai, atzīstot tehnoloģiju neitralitātes principu, kā arī dalībvalstu tiesības izvēlēties energoresursu struktūru un tehnoloģijas;
6. UZSVER, cik svarīgi ir vērienīgi integrētie nacionālie enerģētikas un klimata plāni un to efektīva īstenošana, kā arī reģionāla koordinācija un sadarbība starp dalībvalstīm šo plānu sakarā, vienlaikus ņemot vērā dalībvalstu specifiku un plānos atspoguļotās potenciāla atšķirības, kā arī respektējot dalībvalstu tiesības pašām izvēlēties starp dažādiem enerģijas avotiem un noteikt savu energoapgādes vispārējo struktūru, turklāt ATZĪST, ka enerģijas savienības pārvaldības sistēma un paraugprakses apmaiņa ir nozīmīga, lai nodrošinātu un veicinātu, ka tiek sasniegti enerģētikas un klimata mērķi 2030. gadam un pēc tam;
7. UZSVER, ka ir svarīgi, lai iedzīvotāji un uzņēmumi būtu enerģētikas pārkārtošanas procesa centrā, tā nodrošinot sabiedrības atbalstu ES enerģētikas un klimata mērķiem līdz 2030. gadam un pēc tam, kā arī to, ka sabiedrība pieņem pasākumus, un lai tiktu nodrošināta godīga un taisnīga pārkārtošana, kurā tiek ņemti vērā neaizsargātāko grupu patērētāji, enerģētiskā nabadzība un reģionāla sociālā un ekonomiskā ietekme, piemēram, uz ogļu, degslānekļa un kūdras ieguves reģioniem ¹.
8. UZSVER, ka ir vajadzīga cenas ziņā pieejama enerģija patērētājiem mājāsaimniecībās, kā arī rūpniecībai, lai nodrošinātu tās globālo konkurētspēju;
9. UZSVER, ka ir vajadzīgi vienlīdzīgi konkurences apstākļi Eiropas elektroenerģijas ražotājiem, lai nodrošinātu konkurētspēju, vienlaikus attiecībā uz ražotājiem no trešām valstīm ievērojot Savienības enerģētikas un klimata mērķus;

¹ Kam pievēršas, piemēram, platforma pārkārtošanās procesā esošiem ogļu ieguves un oglekļietilpīgiem reģioniem.

10. ATZĪST, ka ir vajadzīgas publiskas un privātas investīcijas, lai atvieglotu enerģētikas pārkārtošanu visās attiecīgajās nozarēs, un ka ir svarīgi nodrošināt piemērotu ES un valstu finansiālo atbalstu un stabilu un paredzamu investīciju satvaru, šajā sakarā UZSVEROT ES vispārējās finanšu shēmas nozīmi, Eiropas Investīciju bankas uzdevumu nodrošināt multiplikatorus ilgtspējīgām investīcijām un to, kāda nozīme ir ES valsts atbalsta noteikumiem, kas saskan ar ES enerģētikas un klimata mērķiem līdz 2030. gadam un pēc tam un ar attiecīgiem ES tiesību aktiem šo mērķu sasniegšanai;

11. UZSVER, ka ir jāīsteno energoefektivitātes pamatprincips saskaņā ar Enerģētikas savienības pārvaldības regulu un jāuzlabo energoefektivitāte, piemēram, samazinot enerģijas patēriņu ēkās, energoinfrastruktūrā un arī rūpniecības iekārtās, vienlaikus UZSVEROT, ka ir jālikvidē regulatīvie un citi tirgus šķēršļi un jāizmanto kopīgi standarti;

12. ATZĪST reģionālas sadarbības nozīmīgo lomu enerģētikas pārkārtošanas nodrošināšanā un enerģētikas savienības mērķu sasniegšanā, tostarp, izmantojot jau izveidotos sadarbības forumus ES iekšienē un ar ārējiem dalībniekiem;

I. Lai veicinātu uzticamu un izmaksu ziņā efektīvu energotīklu attīstību, Padome:

13. UZSVER, ka svarīgi ir izmaksu ziņā lietderīgi un efektīvi vietējie, reģionāli un valstu energotīkli, kas darītu iespējamu enerģētikas pārkārtošanu iekšējā tirgus darbībai un ļautu panākt piegādes drošību, un ka ir jāpievēršas enerģijas piegādes avotu un ceļu dažādošanai un tirgu integrācijas uzlabošanai;

14. UZSVER, ka ir svarīgi, palielinot atjaunojamo energoresursu proporciju, panākt enerģētikas infrastruktūras gatavību izmantot iespējas, ko piedāvā šobrīd notiekošais modernizācijas un dekarbonizācijas process, lai tā visā ES attīstītos par drošu, vajadzībām atbilstošu, mūsdienīgu, efektīvu, viedu un noturīgu energosistēmu;

15. NOSAKA šādas energoinfrastruktūras prioritātes:

- a. uzlabot pārrobežu starpsavienojumu attīstību, kas vajadzīgi, lai panāktu 10 % elektrotīklu starpsavienojumu mērķi 2020. gadam un censtos panākt 15 % mērķi 2030. gadam, kurš noteikts Pārvaldības regulā, un atbalstītu projektus, kas ir būtiski dalībvalstu sistēmu savienošanai, integrācijai un sinhronizācijai ES energotīklos un lai arī pievērstos valstu iekšējiem problemātiskajiem posmiem un trūkstošajiem iekšējiem savienojumiem, cenšoties izveidot pilnībā efektīvu un integrētāku iekšējo enerģijas tirgu; un uzlabot enerģētikas un elektroenerģijas nozares elastīgumu, cita starpā veicinot enerģijas uzglabāšanu, tīklu paplašināšanu, elastīgu enerģijas ražošanu, elektroenerģijas pārveidošanu citos energoresursos (*power-to-X*), nozaru sasaisti un pieprasījuma pārvaldības risinājumus, piemēram, viedo uzskaiti;
- b. turpināt sekmēt atjaunojamo energoresursu izvēršanu un integrēšanu tīklos gan pārvades, gan sadales līmenī, tostarp integrēšanu ar atkrastes tīklu un mezglu palīdzību, īpaši, veicinot nozaru integrāciju un izstrādājot uzglabāšanas risinājumus, – jāpatur arī prātā, ka ir vajadzīgi uzlaboti pārvades tīkli, lai nodrošinātu tīkla stabilitāti un piegādes drošību;
- c. sekmēt turpmāku ekonomikas elektrifikāciju, īpaši nozarēs, kuras rada daudz emisiju – tādās kā transports un rūpniecība;
- d. izmantot ievērojamās iespējas izvērst atjaunojamo energoresursu siltumu, atlikumsiltumu un augstas efektivitātes koģenerāciju siltumapgādes un aukstumapgādes nozarē, tostarp centralizētajā siltumapgādē un aukstumapgādē;
- e. veicināt infrastruktūras attīstību e-mobilitātei, atjaunojamām un citām alternatīvām degvielām – tādām kā ūdeņradis, biogāze un sintētiskās degvielas – saskaņā ar Direktīvu 2014/94 par alternatīvo degvielu infrastruktūru, piemēram, elektrotransportlīdzekļu uzlādes infrastruktūru publiskās un privātās teritorijās visā ES;
- f. analizēt esošās infrastruktūras lomu, lai nodrošinātu izmaksu ziņā efektīvu enerģētikas pārkārtošanu un izvairītos no iesīkstes un balasta aktīviem un lai optimizētu esošās infrastruktūras un pieejamo starpsavienojumu izmantošanu, maksimāli izmantojot tirgu integrāciju, nozaru sasaisti un reģionālu sadarbību;
- g. nodrošināt kritiskās energoinfrastruktūras aizsardzību un tās kiberdrošību;

II. lai veicinātu inovatīvu tehnoloģiju izstrādi un ieviešanu, Padome:

16. NORĀDA uz to, ka ir svarīgi radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus pieejamām un jaunām mazoglekļa tehnoloģijām un tirgū balstītiem risinājumiem, vienlaikus UZSVEROT, ka tehnoloģijām, kuras paredzēts izvērst, ir jābūt uzticamām, drošām, ilgtspējīgām un videi nekaitīgām;

17. ATZĪST, cik svarīga ir pētniecība un demonstrējumi, kā arī apstākļi, kas ļauj inovatīvām jaunām tehnoloģijām, kuras dod ieguldījumu Savienības enerģētikas un klimata mērķu sasniegšanā, attīstīties un nobriest tirgus apstākļos, UZSVER, ka ir ievērojami jāpalielina investīcijas pētniecībā, izstrādē un inovācijā, lai sekmētu Eiropas uzņēmumu vadošo lomu gan jau ieviestās, gan jaunās tehnoloģijās, vienlaikus arī veicinot uzņēmējdarbības modeļus un sociālas inovācijas, kas nodrošinātu tehnoloģisko risinājumu izvēršanu un ieviešanos, un šajā sakarā MUDINA attīstīt tehnoloģijas, kas veicina strukturālas pārmaiņas sabiedrības un uzņēmumu attieksmē pret enerģiju, stimulējot cilvēku un uzņēmumu uzvedības maiņu, kas palīdzēs nodrošināt enerģētikas pārkārtošanu.

18. UZSVER, ka digitalizācija, tostarp viedo tīklu un datu pārvaldības un aizsardzības attīstība, būs ļoti svarīga nākotnes energosistēmās, nodrošinās lielāku elastīgumu un atbalstīs energoefektivitātes pamatprincipu un piegādes drošību, vienlaikus ATZĪSTOT, ka visā enerģētikas nozarē būs jānodrošina kiberdrošība un personas datu aizsardzība.

19. ATGĀDINA, ka, dodot ieguldījumu dekarbonizācijā, pārkārtošanai ļoti svarīgas ir gan konvencionālas, gan ar jauniem risinājumiem nodrošinātas uzglabāšanas sistēmas.

20. MUDINA uzlabot un darīt pieejamus ES fondus, īpaši – aktīviem patērētājiem un energokopienām, ka arī rūpniecībai, kad tie ievieš jauninājumus un pielāgojas enerģētikas pārkārtošanas vajadzībām, vienlaikus nodrošinot vienlīdzīgus konkurences apstākļus visiem tirgus dalībniekiem;

21. UZSVER, ka tirgū balstīti risinājumi apvienojumā ar izmaksu ziņā efektīvu finansiālo atbalstu, ko tostarp sniedz ar jauno Savienības atjaunojamo energoresursu enerģijas finansēšanas mehānismu daudzgadu finanšu shēmas ietvaros, ir svarīgi ātrai atjaunojamo energoresursu izvēršanai, energoefektivitātei un citām mazemisiņu tehnoloģijām ar mērķi izmantot atjaunojamo energoresursu un energoefektivitātes potenciālu, īpaši ēku nozarē, un ka ir svarīgi izmantot sinerģijas ar citām ES finansējuma shēmām, piemēram, "Apvārsnis Eiropa", Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu, programmu *InvestEU* un struktūrfondi, lai nodrošinātu izmaksu ziņā efektīvu enerģētikas pārkārtošanas finansējumu, un šajā sakarā MUDINA atjaunojamo energoresursu un energoefektivitātes nozarēs izmantot finanšu instrumentus riska samazināšanai.

22. ATZĪSTOT Savienības vērienīgo mērķi attiecībā uz atjaunojamiem energoresursiem un energoefektivitāti, PIENĒM ZINĀŠANAI, ka risinājumi, kuru pamatā ir oglekļa uztveršanas un uzglabāšanas un oglekļa uztveršanas un izmantošanas tehnoloģijas, var būt svarīgi dekarbonizācijai, īpaši rūpniecības procesa emisiju mazināšanai, tajās dalībvalstīs, kuras šīs tehnoloģijas ir izvēlējušās;

23. ATZĪST, ka ir jānovērtē un jāņem vērā jaunu tehnoloģiju izvēršanas izmaksas un ieguvumi gan ekonomiskā, gan sociālā jomā, lai uzturētu un uzlabotu ES rūpniecības konkurētspēju globālā līmenī ar mērķi veicināt izaugsmi un nodarbinātību, vienlaikus izvairoties no pasākumiem, kas tai kaitētu, un UZSVER iespējas, ko patiesa Eiropas pieeja rūpniecības politikai piedāvā, lai varētu izveidot piemērotus un veicinošus apstākļus tam, lai ES būtu vadībā enerģētikas pārkārtošanas procesā.

III. lai veicinātu nozaru sasaisti un integrāciju, Padome:

24. UZSVER, cik svarīga ir nozaru integrācija un nozaru sasaiste, piemēram, starp elektroenerģijas, gāzes, siltumapgādes un aukstumapgādes nozarēm, kā arī transporta infrastruktūru, ko atbalsta digitalizācija, kas var dot nozīmīgu ieguldījumu izmaksu ziņā efektīvai energosistēmas dekarbonizācijai, ņemot vērā arī to, ka nozaru sasaistes īstenošanai svarīga ir iedzīvotāju līdzdalība un pašpatēriņš, piemēram, kā viedajās pilsētās un energokopienās;

25. NORĀDA uz to, ka ir svarīgi nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus visās nozarēs, lai tiktu attīstīti izmaksu ziņā efektīvāki un uzticamāki dekarbonizācijas risinājumi, un šajā sakarā UZSVER, ka ir jāanalizē iespējami regulatīvi un citādi nepamatoti tirgus šķēršļi un nepilnības un jāizpēta kopīgu standartu iespējas, lai veicinātu nozaru integrācijas un nozaru sasaistes tehnoloģiju ieviešanu tirgū un izstrādi.

26. UZSVER, ka ir labāk jāizmanto sinerģijas starp dažādām energosistēmas daļām, ražošanu, transportu, tirdzniecību, pārveidi, sadali un patēriņu, un šajā nolūkā jānodrošina patērētājiem, tostarp transporta un rūpniecības nozarēs, iespējas kļūt par aktīviem energosistēmas dalībniekiem, tādā veidā dodot ieguldījumu dekarbonizācijā un sistēmu elastīgumā;

27. UZSVER potenciālu, ko var dot biogāze un biometāns, kā arī dekarbonizāciju veicinošu drošu un ilgtspējīgu mazoglekļa tehnoloģiju izstrāde un ieviešana. Ūdeņraža ražošanai, īpaši no atjaunojamiem energoresursiem, ir potenciāls, kas ir tālāk jāizvērtē un jāizpēta, lai dekarbonizētā energosistēmā optimāli izmantotu esošo ES gāzes infrastruktūru.

gatavojoties nākamajam sasaukumam, Padome:

28. AICINA Eiropas Komisiju minētos principus ņemt vērā priekšlikumos jebkurā politikas jomā, īpaši priekšlikumos, kā tālāk attīstīt uzticamus un izmaksu ziņā efektīvus energotīklus un turpināt modernizēt energosistēmas, veicinot inovatīvas tehnoloģijas, digitalizāciju un sektoru sasaisti un integrāciju, vienlaikus tiecoties panākt klimata neitralitāti atbilstoši Parīzes nolīguma noteikumiem;

29. AICINA Eiropas Komisiju analizēt nozaru sasaistes un integrācijas tehnoloģijas, tostarp ūdeņraža ražošanu, īpaši attiecībā uz regulatīviem un tirgus šķēršļiem, un uz šīs analīzes pamata izskatīt iespējamās iniciatīvas efektīvai šādu tehnoloģiju un enerģijas nesēju integrācijai un izvēršanai;

30. AICINA Eiropas Komisiju, veicot jebkādu turpmāku pārskatīšanu attiecībā uz ES valsts atbalsta noteikumiem, pārdomāt, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu ES enerģētikas un klimata mērķus 2030. gadam.